

УДК 341.485:355.01](477)"2022"

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.44.26>

ГЕНОЦИД В УКРАЇНІ У 2022 Р.: ОЗНАКИ, ФОРМИ, ЗАПЕРЕЧЕННЯ

Світлана Бульбенюк

*Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, юридичний інститут,
кафедра політичних технологій
пр. Перемоги 54/1, 03057, м. Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0001-9760-7850>*

Юрій Манелюк

*Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, юридичний інститут,
кафедра політичних технологій
пр. Перемоги 54/1, 03057, м. Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-8186-7604>*

Геноцид розглядається у контексті перебігу російсько-української війни у 2022 р. Обґрунтовано, що одним з центральних завдань російської агресії є геноцид українців як політичної нації. Розглянуто дві форми геноциду у російсько-українській війні – урбоцид та сексуальне насильство.

Урбоцид як свідомо і цілеспрямована стратегія знищення міст і міської інфраструктури в російсько-українській війні у 2022 р. став однією з найбільш поширених форм геноциду українського народу. Тотальне руйнування Маріуполя навесні 2022 р. є символом урбоциду в Україні, вчиненого рф. Міста, особливо мегаполіси та регіональні центри, яким був Маріуполь у 2014-2021 рр., мають особливе політичне значення, стаючи осередками політичної і соціальної активності громадян, місцями утворення і розвитку креативного класу та інтелектуальними осередками нації. Маріуполь після окупації Донецька у 2014 р. став інтелектуальним і модерновим центром українського Донбасу, тому його тотальне руйнування як вияв урбоциду має символічне значення.

Сексуальне насильство незмінно супроводжує усі війни, його слушно розглядати не тільки як один з чинників війни, але й як форму здійснення стратегії геноциду. Метою сексуального насильства є знищення демографічного потенціалу народу/нації – об'єкту агресії, тому воно тлумачиться як одна з форм геноциду. Найтиповішим проявом сексуального насильства у російсько-українській війні у 2022 р. стали зґвалтування – не просто акт індивідуального насильства, а акт залякування і насильства з довготривалими негативними наслідками.

Геноцид українського народу супроводжує дискурс заперечення, який поширюється і з боку офіційних представників рф, і з боку представників ліберальної російської опозиції, які перебувають в екзилі. Найтиповішими проявами такого дискурсу є наративи «cancel culture» та «російський народ теж є жертвою геноциду», а також штучно створений образ «хороших росіє» на протигау «поганим».

Ключові слова: геноцид, урбоцид, сексуальне насильство, російсько-українська війна.

Постановка проблеми. Оновлений та нестабільний 1991-й та трагічно непередбачуваний 2022-й роки – між цими датами 31 рік різниці, і, здається, що це і не так багато в масштабах історії, проте насправді усі ці роки сповнені кривавих конфліктів, незрозумілих на перший погляд політичних рішень, постійних суперечок на міжнародній арені і звичайних людських благань про спокійне мирне життя. Невже міжнародна спільнота не може дійти до спільного консенсусу, аби нарешті встановити та забезпечити мир для своїх громадян? Чому міжнародна спільнота та провідні світові політичні актори, маючи досвід

Другої світової війни, не зуміли запобігти новій повномасштабній війні в Європі, яка загрожує перерости у Третю світову та ще й з застосуванням ядерної зброї? Сотні запитань, які вирують у головах мільйонів жителів планети, для яких, незважаючи на колір шкіри, релігійні переконання, національність головним бажанням є мирне небо над головою. То що ж насправді відбувається у світі непередбачувані глобалізаційні процеси чи продовження Холодної війни? Чому і в яких формах розгортаються процеси геноциду у центрі Європи – на українських «кривавих землях», за визначенням професора Тімоті Снайдера [1].

2014-й – рік, який змінив усе, для України він став знаковим. За 2014 р. політична Україна змінилася до непізнаваності. Перемога Майдану, ціна якої була надвисокою. Апофеоз протистояння припав на 18-21 лютого, коли правоохоронці почали масово застосовувати проти учасників протесту вогнепальну зброю. Революція Гідності показала не лише українській владі, але й усій міжнародній спільноті, що українці як політична нація існують. У цей же знаковий 2014-й починається російсько-українська війна. Росія, яка стала країною агресором відкидає будь-які звинувачення, мовляв РФ бореться за права тих українських громадян, які бажають стати її громадянами. Події 2014-2021 рр. стали прелюдією повномасштабної російської агресії, що почалася 24 лютого 2022 р. та триває і нині. Одним з аспектів та центральним завданням цієї агресії став геноцид українців як політичної нації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зважаючи на специфіку предмету статті, автори намагалися спиратися на найбільш актуальні дослідження останніх місяців 2022 р., які, можливо не відрізняються необхідною глибиною розгляду й академічністю методології, втім є спробою попередньої аналітики. До таких досліджень належать статті вітчизняних науковців та публіцистів О. Павлова, Ю. Таволжанської і Ю. Сороки, Н. Лотоцької, О. Забужко. Безперечно, ці розвідки є пілотними, висвітлення й аналіз проблематики геноциду на прикладі розвитку російсько-української війни у 2022 р. потребують подальших досліджень. Ще однією групою використаних джерел є нормативні акти та аналітика щодо них, насамперед це «Конвенція про запобігання злочинів геноциду і покарання за нього» 1948 р. і «Заява Верховної Ради України «Про вчинення Російською Федерацією геноциду в Україні» квітня 2022 р.

Метою представленої *статті* є розгляд основних ознак і форм геноциду та їх проявів на прикладі перебігу російсько-української війни у 2022 р. Окреме завдання – обґрунтування безпідставності дискурсу заперечення трактування воєнних злочинів та цілей російсько-української війни у 2022 р. як геноциду українського народу.

Виклад основного матеріалу. «Геноцид» – поняття, яке, з одного боку, широко використовується для оцінки тих чи інших подій минулого і сьогодення, а, з іншого боку, залишається одним з найбільш суперечливих з політико-правової точки зору та з огляду міжнародного права і практики міжнародних судів. Окрім того, як це не прикро, але поняттям «геноцид» часто маніпулюють політики-популісти та автократи з метою досягнення своїх цілей.

У науковій літературі існує понад 50 визначень геноциду [2]. Історія впровадження у науковий обіг терміну «геноцид» бере початок у 1944 р., коли польський юрист Рафаель Лемкін запропонував термін «геноцид». Він вважав, що геноцид – це скоординовані дії для знищення національних груп, а також їхніх свободи, здоров'я, гідності, політичних і соціальних інститутів, культури, мови, національної свідомості, релігії та економічних засад існування. Наведену дефініцію дещо скоротили і прийняли на офіційному рівні після завершення Другої світової війни. У 1946 р. геноцид був визнаний офіційно міжнародним злочином у Резолюції Генеральної Асамблеї ООН [3].

Нормативно-правового оформлення поняття «геноцид» отримало у «Конвенції про запобігання злочинам геноциду і покарання за нього» 1948 р. У статті II «Конвенції про запобігання злочинам геноциду і покарання за нього» геноцид визначається як дії, що чиняться з наміром знищити, цілком або частково, яку-небудь національну, етнічну, расову або релігійну групу як таку: а) вбивство членів такої групи; б) заподіяння серйозних тілесних ушкоджень або розумового розладу членам такої групи; в) навмисне створення для якої-небудь групи таких життєвих умов, що розраховані на цілковите або часткове фізичне винищення її; г) заходи, розраховані на запобігання народженню дітей у середовищі такої групи; г) насильна передача дітей з однієї групи людей в іншу. Як бачимо, визначення доволі розлоге, беруться до уваги не тільки аспекти аналізу фізичного винищення або/та нанесення фізичної шкоди певній групі людей за національною, етнічною, расовою або релігійною ознакою, але й навмисне створення умов, неможливих для життя представників такої групи [4].

Однією з форм геноциду є урбоцид – свідоме і цілеспрямоване знищення міст і міської інфраструктури з метою створення абсолютно несприятливих умов для містян та їхнього непрямого витискування з урбаністичного ландшафту того чи іншого міста.

Після 24 лютого 2022 р. у російсько-українській війні урбоцид став одним з базових інструментів залякування українців та спроби радикального переформатування міського ландшафту України. Найтрагічнішим прикладом урбоциду в російсько-українській війні є історія Маріуполя – українського міста, яке у 2021 р. зайняло 6-те місце у глобальному рейтингу міст України (показово, що столиця – Київ до першої шістки міст не потрапив) [5]. Варто зауважити, що зміни у місті були пов'язані як з ефективністю міського менеджменту, так і з розвитком первинних форм громадської активності містян, які впродовж останніх десяти років активно долучалися до формування актуального порядку денного у містобудівній та екологічній політиці.

Чому ми дозволяємо собі глумачити трагічну історію Маріуполя як урбоцид? Власне, саме поняття «урбоцид» було впроваджено у політологічний і соціологічний лексикон у 1963 р. та трактувалося буквально – як «знищення міст» та розглядалося у контексті географії територіально-політичних конфліктів [6]. Урбоцид стає зброєю війни та має на меті повне або часткове знищення соціальної архітектури міста, деградацію соціального ландшафту, що матиме і негативні для об'єкту урбоциду політичні наслідки.

У контексті розгляду урбоциду як однієї з форм геноциду, на наше переконання, важливо зауважити, що у ХХІ ст. мегаполіси отримують особливе соціальне і політичне значення. У «Маніфесті нової урбаністики», прийнятому Конгресом місцевих і регіональних влад Ради Європи у травні 2008 р., було проголошено, що міста «стали тією частиною європейської території, яка першою та найбільш суттєво відчула на собі наслідки глобалізації, адже саме міста стали головним місцем адаптації Європи до нових технологічних, екологічних, економічних та соціальних умов, що виникли в результаті глобалізації..., вільно або невільно вступили в епоху глобалізації та були вимушені відповідати на її основні виклики» [7]. Міста нині, передовсім міста-столиці та великі регіональні центри, набувають політичного значення, оскільки стають тим місцем, де акумулюється громадянська енергія і спрямовується на реалізацію соціальних, політичних, культурних проєктів різного масштабу. Тому знищення міста означає не тільки знищення місця проявів громадянської активності, але й знищення того важливого соціального середовища, де така активність зароджується та реалізується. Фактично це означає знищення поживного ґрунту для творення політичної нації.

Особливе місце у сучасних мегаполісах займає креативний клас. Урбоцид фактично призводить до занепаду вже існуючого креативного класу та унеможливає появу

і розвиток нових креативних індустрій. Іншими словами, внаслідок урбоциду відбувається деінтелектуалізація міста – об'єкту урбоциду.

Якщо вести мову про урбоцид в Україні у 2022 р., то він має ознаки геноциду, адже призводить як до руйнації соціального порядку й інфраструктури, так і до винищення національних символів. Саме Маріуполь, починаючи з 2014 р., був свого роду політичним символом українського Донбасу – містом, яке мало «молоде» населення, високі стандарти життя і неабиякий інтелектуальний потенціал, адже Маріупольський державний університет був флагманом вищої освіти в регіоні.

Отже, урбоцид має ознаки геноциду та може і має бути трактований як його різновид та/або окрема форма.

Ще одним проявом геноциду у російсько-українській війні, що набув масового і систематичного характеру, стало сексуальне насильство. З одного боку, сексуальне насильство, за словами О. Харитонової, є неминучим побічним ефектом завоювань, способом спілкування між завойовниками та переможеними за допомогою жіночих тіл [8, с. 189]. З цієї точки зору, сексуальне насильство є інструментом війни, який дегуманізує її жертв.

З іншого боку, сексуальне насильство можна і слушно розглядати як інструмент геноциду, адже його метою є і знищення демографічного потенціалу народу/нації – об'єкту агресії. Це пояснюється тим, що жертвами сексуального насильства стають не просто переважно жінки, а жінки фертильного віку, акти згвалтування для багатьох з них матимуть негативні наслідки довгострокового характеру та матимуть потенційно руйнівний вплив.

Згвалтування розглядається як акт геноциду відповідно до міжнародного кримінального права. Наприклад, у справі Akayesu (МКТР) трибунал вперше визначив згвалтування як акт геноциду та визнав особу винною у геноциді на підставі, зокрема, актів згвалтування та сексуального насильства [8, с. 200]. Руандійський трибунал визнав інтерсекційність злочину геноциду згвалтування. Зауважимо, що інтерсекційність – це теоретичний підхід до опису, розуміння та аналізу соціальних нерівностей [9].

Отже, Міжнародний кримінальний суд дійшов висновку, що «геноцидне згвалтування» під час геноциду в Руанді сталося з деякими жінками через їхню етнічну приналежність, особливо з жінками тутсі або жінками хуту, які одружилися з чоловіками тутсі. Суд фактично підкреслив, що секс працював на знищення людей і згвалтування використовувалися як зброя війни [8, с. 200-201].

Формами сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, згідно норм міжнародного кримінального права є:

- згвалтування;
- сексуальне рабство;
- примусова проституція;
- примусова вагітність;
- примусовий аборт;
- примусова стерилізація;
- примусовий шлюб;
- будь-яка інша форма сексуального насильства порівнюваної тяжкості (зокрема, це сексуалізовані катування, каліцтво жіночих геніталій, примусове оголення тощо) [8, с. 193-194].

Найбільш поширеними формами сексуального насильства під час російсько-української війни у 2022 р., які були офіційно задокументовані та перебувають у процесі розслідування – кримінального та політичного, є згвалтування, сексуальне рабство та примусова вагітність. Якщо факти згвалтувань під час російсько-української війни 2014-2022 рр.

широко висвітлюються у вітчизняних та світових ЗМІ, то, скажімо, така форма сексуального насильства як сексуально рабство є доволі малодослідженим і публічним проявом геноциду з боку рф проти українців. Найбільш відомий факт функціонування тюрми-борделю у Слов'янську у 2014 р., коли місто було під владою банди воєнного злочинця І. Гірка-на-Стрелкова, на початку жовтня 2022 р. оприлюднила для громадськості znana вітчизняна письменниця Оксана Забужко [10].

Показово, що президент Європейської ради Шарль Мішель під час засідання Ради безпеки ООН 6 червня 2022 р. зробив заяву щодо сексуального насильства російських окупантів проти цивільного населення України. «Сексуальне насильство є військовим злочином. Злочин проти людства. Тактика катувань, терору та репресій. Ганебні вчинки на ганебній війні», – підкреслив Шарль Мішель [11].

Безперечно, ґрунтування злочинів, пов'язаних з сексуальним насильством з боку представників збройних сил російської федерації та окупаційних адміністрацій потребує серйозної доказової бази, а також, на переконання авторів, обов'язкового залучення до розслідувань та особливо до формулювань актів обвинувачень у майбутньому міжнародних фахівців, які мають відповідний досвід у судових процесах щодо актів геноциду у Руанді та у Боснії і Герцоговині.

Натомість ми можемо побачити неоднозначність тлумачення об'єкту/жертви геноциду. Наприклад, згадувана вище Конвенція виключає певні соціальні й політичні групи з переліку потенційних жертв геноциду. Власне такі суперечки сприяли тому, що під сумнів ставилося тлумачення Голодомору 1932-1933 рр. в Україні як геноциду. Дослідники, які заперечують релевантність класифікації Голодомору як геноциду, спираються на твердження про те, що від голоду в Україні у 1932-1933 рр. гинули не тільки етнічні українці, хоча їх була більшість серед селян, які стали тією соціальною групою, що перетворилася на об'єкт геноциду. Візьмемо на себе сміливість стверджувати, що подібні «хитрощі» будуть використовуватися у найближчому майбутньому симпатиками росії – явними або латентними – при тлумаченні воєнних злочинів, скоєних російськими військовими у 2022 р.

Автори погоджуються з М. Антоновичем, який стверджує, що надзвичайно важливим у визначенні злочинів геноциду є обґрунтування наміру знищити цілком або частково представників певних етнічних, політичних або соціальних груп. Не менш важливим, як підкреслює вітчизняний правник, є визначення провини [12, с. 62]. Спираючись на таку методологічну позицію, воєнні злочини, скоєні громадянами рф на території України під час російсько-української війни, та урбоцид як один з інструментів цієї війни, безперечно, можуть і мають бути витлумачені як геноцид українців як політичної нації. Якщо брати до уваги класичну тріаду визначення геноциду (довести, що існував намір; ідентифікувати жертв; встановити вину/провину) [3], то така особливість російсько-української війни у 2022 р., як її фактично стрімінговий характер, значно полегшує назване завдання.

Втім не варто нехтувати спробами активної відкритої та латентної протидії визнання російсько-української війни у 2022 р. геноцидом українців як політичної нації з боку рф та її симпатиків. Причому, такі спроби набувають все більш завуальованих форм і проявів. Одним з таких проявів став започаткований у березні 2022 р. публічний дискурс «cancel culture» – «відміни російської культури». У контексті цього дискурсу ще на першому місяці повномасштабної російської агресії проти України у публічний простір була закинута думка про те, що «відбувається геноцид не тільки українського, але і російського народу». Навіть саме формулювання і фактичне зрівняння геноциду українців, який розгортається з 24 лютого 2022 р., та «страждань» росіян від санкцій або дії кремлівської пропаганди має вкрай маніпулятивний характер і відверто аморальний посил. Показовими прикладами, на

наш погляд, є серія блогів різних авторів на низці опозиційно-ліберальних російськомовних ресурсів, де провідною стає думка про російський народ як жертву.

Поширення дискурсу «cancel culture» та постановка питання про росіян як «ще одну жертву геноциду цієї війни» вже навесні 2022 р. мало наслідком ще одну інформаційно-психологічну операцію – розгортання наративу про «хороших руских» як альтернативу путінському мілітаристському режимові та безмовному натовпу стомільйонного загалу. На переконання авторів, наратив «хороших руских», подібно до дискурсу про «російський народ – жертву геноциду» був акумульований тими самими ідеологами «руського міра» або близькими до них з метою переведення уваги насамперед світової спільноти від фактів геноциду, що чиниться нині в Україні на окупованих рф територіях.

Важливо акцентувати, що геноцид українців як політичної нації з боку рф має глибокі історичні корені та психологічні причини. Наприклад, О. Павлов віокремлює таку психологічну причину як комплекс меншовартості росіян і рф щодо українців й України та як наслідок – ідею помсти як «один з головних чинників російської війни проти України». «Наочною ознакою таких комплексів (комплексу меншовартості росіян щодо України й українців – авт.) є жадоба помсти, основу якої складає ненависне ставлення РФ до українського народу, який не хоче перебувати під впливом «дружнього сусіда». Було обрано й відповідне покарання – «спеціальна військова операція», з її міфічними цілями демілітаризації та денацифікації України», – підкреслює О. Павлов [13, с. 133].

Як бачимо, прояви геноциду українців як політичної нації є різноманітними, а його витоки мають складну природу.

Першим кроком на шляху до світового визнання російсько-української війни у 2022 р. як геноциду стало прийняття 14 квітня 2022 р. Верховною Радою України Постанови про визнання дій рф геноцидом українського народу [14], отримавши згодом підтримку в цьому питанні від низки країн.

До того ж, як зауважують Ю. Таволжанська та Є. Сорока, «важливим для підтвердження геноцидального наміру є: ситуації, що мали місце в Бучі, Ірпені, Бородянці, Маріуполі; публічні заяви та виступи посадових осіб, політиків РФ» [15, с. 1148]. На думку авторів, вивчення подібних фашистсько-рашистських маніфестів має суттєве значення для систематизації осмислення геноциду в Україні у 2022 р.

Висновки. Безперечно, проблема визнання геноциду українського народу у 2022 р. на світовому рівні та його висвітлення й обґрунтування є нині не тільки однією з найбільш злободенних, але й максимально емоційно забарвлених, оскільки воєнні злочини проти мирного населення в Україні чиняться повсякдень. Тож, час для більш глибокого осмислення й аналізу означеної проблематики ще попереду, коли біль втрат і смертей відійде у минуле. Проте, на наше переконання, кожне дослідження геноциду сьогодні має важливе символічне і практичне значення.

Список використаної літератури

1. Снайдер Т. Криваві землі: Європа поміж Гітлером та Сталінім. Пер. з англ. К.: Грані-Т, 2011. 448 с.
2. «Етнічна чистка», «геноцид» чи, може, «етноцид»? Наше слово. 8 березня 2021 р. URL: <https://cutt.ly/zBJ3fA1> (дата звернення: 7.10.2022)
3. Що таке геноцид? Правовий вимір. Transparency International. 8 липня 2022 р. URL: <https://cutt.ly/3BJ3zUm> (дата звернення: 8.10.2022)

4. Конвенції про запобігання злочинів геноциду і покарання за нього від 5 грудня 1948 р. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://cutt.ly/dBJ3inz> (дата звернення: 7.10.2022)
5. Маріуполь потрапив до ТОП 10 міст за якістю життя. Маріуполь. 16 вересня 2021 р. URL: <https://cutt.ly/QBJ3QSP> (дата звернення: 11.10.2022)
6. Сучасні напрямки розвитку географії України: Монографія / [за У монографії представлено наукові дослідження, що відображають сучасні напрямки розвитку географії України. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 367 с.
7. Галенко С.М. Методика аналізу розвитку столичних агломерацій в системі концепцій глобалізації. Ефективна економіка. 2014. № 5. URL: <https://cutt.ly/QBJ3Uqu> (дата звернення: 11.10.2022)
8. Харитоновна О.В. Сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом, у війни рф проти України: правові аспекти. Кримінально-правові відповіді на виклики воєнного стану в Україні: Матеріали міжнародної наукової конференції, м. Харків, 5 травня 2022 р. / упоряд. та заг. ред.: Ю. В. Баулін, Ю. А. Пономаренко; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; Нац. шк. суддів України; Громад. орг. «Всеукр. асоц. кримін. права»; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса. – Харків: Право, 2022. 310 с. С. 190-202.
9. Гендерно чутливі дані. Огляд ситуації в Україні. Open Up. URL: <https://cutt.ly/1BJ909t> (дата звернення: 17.10.2022)
10. Забужко О. Про що Гіркіна мають допитувати батьки дівчаток з Бучі. 24 канал, 17 жовтня 2022 р. URL: <https://cutt.ly/1BJ34Ig> (дата звернення: 17.10.2022)
11. Лотоцька Н. Про сексуальні злочини російських військових має дізнатися світ, вони не мають залишитися безкарними, – голова Європарламенту. Лівий берег. 7 червня 2022 р. URL: <https://cutt.ly/HBJ96h9> (дата звернення: 16.10.2022)
12. Антонович М.М. Проблема визначення злочину геноциду у міжнародному праві та його застосування до Голодомору 1932-1933 рр. в Україні. Наукові записки. Том 77. Юридичні науки. 2008. С. 61-65.
13. Павлов О.І. Помста як комплекс меншовартості та чинник російської війни проти України (2014-2022 роки). Актуальні проблеми філософії та соціології. 2022. № 36. С. 130-135.
14. Заява Верховної Ради України «Про вчинення Російською Федерацією геноциду в Україні» від 14 квітня 2022 р. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://cutt.ly/KBKtNsr> (дата звернення: 17.10.2022)
15. Таволжанська Ю.С., Сорока Є.Є. Питання геноциду українського народу у ході збройної агресії росії проти України. Modern research in world science. Proceedings of IV International Scientific and Practical Conference Lviv, Ukraine 10-12 July 2022. SPC – Sci-conf.com.ua, Lviv, Ukraine. 2022. 1161 p. Pp. 1146-1148. URL: <https://cutt.ly/SBKyNOJ> (дата звернення: 18.10.2022)

GENOCIDE IN UKRAINE IN 2022: SIGNS, FORMS, OBJECTIONS

Svitlana Bulbeniuk

*Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
Institute of law, Department of Political Technology
54/1 Peremogy av., 03057, Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-9760-7850>*

Yurii Maneliuk

*Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
Institute of law, Department of Political Technology
54/1 Peremogy av., 03057, Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-8186-7604>*

The genocide is considered in the context of the course of the Russian-Ukrainian war in 2022. It is justified that one of the central tasks of Russian aggression is the genocide of Ukrainians as a political nation. Two forms of genocide in the Russian-Ukrainian war are considered – urbocide and sexual violence.

Urbocide as a deliberate and purposeful strategy for the destruction of cities and urban infrastructure in the Russian-Ukrainian war in 2022 became one of the most widespread forms of genocide of the Ukrainian people. The total destruction of Mariupol in the spring of 2022 is a symbol of the urbocide in Ukraine committed by the Russian Federation. Cities, especially megacities and regional centers, such as Mariupol in 2014-2021, have a special political significance, becoming centers of political and social activity of citizens, places of formation and development of the creative class, and intellectual centers of the nation. After the occupation of Donetsk in 2014, Mariupol became the intellectual and modern center of the Ukrainian Donbas, therefore its total destruction as a manifestation of urbocide has a symbolic meaning.

Sexual violence invariably accompanies all wars, it should be considered not only as one of the factors of war, but also as a form of implementation of the strategy of genocide. The purpose of sexual violence is to destroy the demographic potential of the people/nation – the object of aggression, therefore it is interpreted as a form of genocide. The most typical manifestation of sexual violence in the Russian-Ukrainian war in 2022 was rape – not just an act of individual violence, but an act of intimidation and violence with long-term negative consequences.

The genocide of the Ukrainian people is accompanied by a discourse of denial, which is spread both by official representatives of the Russian Federation and by representatives of the liberal Russian opposition in exile. The most typical manifestations of such a discourse are the narratives "cancel culture" and "the Russian people are also victims of genocide", as well as the artificially created image of "good Russians" as opposed to "bad".

Key words: genocide, urbocide, sexual violence, Russian-Ukrainian war.